

Öt éve alakult meg a Magyarországi Fordítóirodák Egyesülete

Reha László

Az egyesület megalakításának célja és körülményei

A *Magyarországi Fordítóirodák Egyesülete* (MFE) 1994-ben azzal a céllal jött létre, hogy képviselje a fordítóirodák érdekeit, ösztönözze a fordító és tolmács-tevékenység színvonalának emelését, fórumot biztosítson a tapasztalatcserére, szakmai ajánlásokat készítsen, terjessze a korszerű fordítási módszerek alkalmazását.

Az Egyesület megalakításáig hosszú, fáradságos utat kellett megtenni. Magyarországon 1945 és 1982 között csak állami fordítóirodák léteztek, a nagyobb állami vállalatok és intézmények pedig saját fordítószolgálattal rendelkeztek. 1982-ben, amikor megnyílt az út magáncégek létrehozására, néhány elszánt szakmabeli megalakította az első magánügynökségeket. A társadalmi és gazdasági változások hatására az állami vállalatok és intézmények megszűntek, illetve átalakultak, és a vállalati fordítószolgálatok többsége megszűnt. A magánkézben lévő fordítóirodák, amelyek most már képesek voltak arra, hogy nyílt piacon keljenek versenyre az állami fordító vállalatokkal, erősen szakosodott, ügyfélközpontú szolgáltatásaikkal egyre nagyobb piaci részesedésre tettek szert. A fordítóirodák szolgáltatásai iránti igényt mi sem mutatja jobban, mint hogy a kilencvenes évek elején számos kisebb-nagyobb iroda alakult.

Ez a fejlődés és a szakmai fórum iránt mutatkozó igény felismerése arra ösztökélte néhány magániroda vezetőjét, hogy létrehozza az Egyesületet. Egy éves előkészítő munka után, melyben nagy segítséget nyújtott a *Brit Fordítóirodák Egyesülete* (ATC), 1994 őszén tizenhét alapító taggal alakult meg az Egyesület.

Az MFE viszonylag kis szervezet, jelentősége mégis meghatározó a magyar gazdaság szempontjából, hiszen a piacok világméretűvé válásával a legtöbb vállalatnak nemzetközi szintű kereskedelmet kell lebonyolítania, és a nemzetközi kereskedelem többnyelvű kereskedelmet jelent. A napjainkban végzett üzleti és műszaki fordítások mennyisége olyan jelentős, hogy csak jól felkészült, a csapatmunkát és a projektirányítást biztosító fordítóirodák képesek megbirkózni a feladattal. Egyesületünk 29 tagja a legnagyobb és a szakmai szempontból meghatározó magán fordítóirodákat képviseli. Az egyesülethez tartozó fordítóirodák összforgalma 1998-ban meghaladta az 1,1 milliárd forintot.

Műhelymunka

Az egyesület röviddel megalakulása után kidolgozta *Szakmai Kódexét*, az *Általános Szerződési Feltételeket* fordítóirodák részére, ajánlást fogalmazott meg az árjegyzékek tartalmi összeállítására vonatkozóan. Ezenkívül elkészítette a fordítóirodák és fordítók, illetve a fordítóirodák és a megrendelők közötti konfliktusok kezelésére szolgáló szabályzatot.

Negyedévente megjelenteti *Hírlevelét*, amelyben tájékoztatja tagjait és az egyesületen kívüli fordítóirodákat, valamint a fordítással és tolmácsolással foglalkozó szerveket a szakmát érintő trendekről és hírekről. Az egyesület 1995-ben adta ki első évkönyvét, amely nem csak az egyesületi tagok adatait tartalmazza, hanem olyan információkat is, amelyek segítik eligazodni a megrendelőket, valamint szakmai útmutatásokat a megrendelők és a fordítóirodák együttműködéséhez. A következő évkönyv 1997-ben, majd a jubileumi évben 1999-ben jelent meg.

Az egyesület megalakulásától kezdve fontosnak tartotta, hogy tagjai törekedjenek színvonalas szolgáltatást nyújtani megrendelőiknek. Ennek fontos elemei; a fordítóiroda rendezett működése, a folyamatok dokumentáltsága, a felelősségi körök tisztázottsága, a megfelelő fordítók kiválasztása stb. Ezeknek az elveknek egy cégen belüli megvalósítását támogatják a különböző minőségbiztosítási rendszerek (pl. ISO 900x). Az ISO rendszer bevezetése azonban általában túl nagy megterhelést jelent egy fordítóirodának, azt többnyire csak a nagy, illetve multinacionális fordítóirodák engedhetik meg maguknak. Az utóbbi években Európában megindult egy olyan minőségbiztosítási rendszer kialakítása, amely megfelelő a fordítóirodák számára. Az MFE, felismerve ennek óriási jelentőségét, azonnal csatlakozott e törekvésekhez. Elindította saját rendszerének kialakítását a DIN 2345 alapján, és aktívan részt vesz az EUATC munkacsoportjában egy európai *Quality Standard* létrehozásában. Ma gyakorlatilag párhuzamosan folyik a magyar és az európai minőségbiztosítási rendszer kialakítása. Az első minősítésekre, reményeink szerint már 1999 végén sor kerülhet.

Az MFE fontos tevékenysége a fordítóirodákat érintő jogszabályok-tervezetek és módosítások véleményezése, melynek érdekében kapcsolatot tart az Országgyűlés illetékes bizottságaival. Az egyesület fontosnak tartja, hogy szakmai kérdésekben hallassa a hangját, ezért törekszik arra, hogy különböző sajtóorgánokban teret kapjon. Magyarországon eddig három, külföldön pedig egy cikk adott hírt az egyesület tevékenységéről.

A szakma nemzetközi eseményeinek figyelemmel kísérését segíti elő a *Language International*, a *Language Today* és az MDÜ (*Mitteilungsblatt für Dolmetscher und Übersetzer*) című folyóiratok járatása.

Belföldi kapcsolatok

Az egyesület öt éves fennállása alatt több alkalommal végzett tagtoborzó akciót. Ennek során 150–180 kisebb-nagyobb fordítóirodát szólított meg, és adott részükre tájékoztatást az egyesület tevékenységéről. Az érdeklődők kb. fele lett tagja az egyesületnek. A tagtoborzást a jövőben már szűkített körben, illetve személyes meggyőzés révén kívánja folytatni az egyesület, hiszen a piacon meghatározó szerepet betöltő magán fordítóirodák döntő többsége már tagja az egyesületnek.

Az MFE elsőként végezte el a fordítási piac reprezentatív felmérését. Kidolgozta a hites fordítói tevékenységet szabályozó törvény tervezetét, valamint a szakfordításról és tolmácsolásról illetve a szakfordító- és tolmácsolóképzés megszervezésének feltételeiről szóló jogszabályok módosítását. Egy megrendelő

és egy fordítóiroda közötti peres eljáráshoz a bíróság szakértői tevékenység elvégzésére kérte fel az egyesületet. Az egyesület a jövőben is szívesen eleget tesz hasonló felkérésnek a megrendelők, a fordítóirodák és az egész szakma érdekében. Hasonló szakmai kihívás volt, amikor egy a Közbeszerzési Törvény alapján kiírt fordítási pályázat értékelő bizottságában való közreműködésre kérték fel az MFE-t.

Részt veszünk a *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Fordító és Tolmács Tagozatának* munkájában, valamint elsősorban a fordító- és tolmácsképzés területén együttműködünk az *Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Fordító- és Tolmácsképző Csoportjával*, mely a magyarországi fordító- és tolmácsképzés legrégebbi műhelye. Mivel Magyarországon még hiányzik az összefogás ezen egyre inkább növekvő jelentőségű tevékenység szolgáltatói között, egyesületünk javaslatot dolgozott ki a *Magyarországi Fordítási Fórum* létrehozására, amely a fordítással és tolmácsolással, a fordítók és tolmácsok képzésével és vizsgáztatásával, a nyelvi szabványosítással, a minősítésekkel stb. foglalkozó szervezetek, intézmények és szövetségek összefogó szervezete lenne.

Nemzetközi kapcsolatok

European Union of Association of Translation Companies (EUATC)

Az EUATC a *Fordítóirodák Nemzeti Egyesületei Európai Uniója az Olaszországi Fordítóirodák Egyesületének* kezdeményezésére jött létre 1994. szeptember 25-én. Az alapító tagok Olaszországon kívül, Nagy-Britannia, Spanyolország, Franciaország, Finnország, Hollandia és Magyarország. Később csatlakozott az egyesülethez Belgium és Németország. Csatlakozási szándékát jelezte Norvégia, Görögország, Svédország, Portugália és Lengyelország. Mivel ezekben az országokban még nem működik nemzeti egyesület, ezért a csatlakozás előtt még meg kell alapítani azokat.

Az EUATC célja a különböző országok nemzeti egyesületeinek összefogása, a közöttük történő együttműködés elősegítése, a fordítási és tolmácsolási üzletág fejlődésének elősegítése, a tagok érdekképviselete az európai és egyéb nemzetközi intézményeknél és szervezeteknél, segédanyagok, szabványok kidolgozása, felmérések és vizsgálatok készítése, információs anyagok gyűjtése és terjesztése stb. Az EUATC megalakítása óta kidolgozta etikai kódexét és jelenleg folyamatban van egy a fordítóirodák minősítését szolgáló szabvány (Quality Certification Standard) elfogadása. Az MFE megragadta a lehetőséget, és alapító tagként csatlakozott az Unióhoz, hogy ezzel is elősegítse a magyar fordítási ágazat európai szintű szakmai fejlődését. Az MFE egyfelől aktívan részt vesz az EUATC munkájában, másfelől közvetíti tagjai felé az EUATC, illetve a szakma törekvéseit, ajánlásait.

European Translation Platform

Az *Európai Fordítási Fórumot* az Európai Bizottság (Commission of the European Communities) DG XIII. főigazgatósága hozta létre 1995-ben. Az új testület egyik célja, hogy támogatást nyújtson az Európai Bizottságnak az európai

soknyelvűség elősegítésére törekvő politikájához. Az *Európai Fordítási Fórum* az első olyan szervezet, amelyik a teljes fordítási iparágat képviseli.

A fórum munkájában állandó tagként részt vesznek az alábbi intézmények: *Fédération Internationale des Traducteurs* (FIT), *Association des Interprètes de Conférence* (AIIC), *European Union of Associations of Translation Companies* (EUATC), *Conférence Internationale des Instituts Universitaires de Traducteurs et Interprètes* (CIUTI), *European Society for Translations Studies* (EST). A Fórum munkájának legfontosabb látható eredményeit az ajánlások képviselik. Ezek egy-egy olyan vívmányt ismertetnek, amelyre szükség van ahhoz, hogy előre lehessen lépni a fordítás területén Európában. A Fórumon az EUATC-t, annak elnöke és elnökhelyettese képviseli, akik rendszeresen tájékoztatják a Fórum munkájáról a nemzeti egyesületeket.

A jövő tervei

Egyesületünk minőségügyi szabvány kidolgozását tervezi fordítók részére, ami igen jól egészítené ki a fordítóirodák minősítését szolgáló szabványt. Az MFE szakmai javaslatot kíván készíteni a fordítási tevékenységre pályázatot kiíró szervezetek részére, mivel tapasztalata szerint ezek a pályázati kiírások nem veszik eléggé figyelembe a szakma sajátosságait.

Az egyesület népszerűsítése, illetve a megrendelők és a fordítóirodák közötti kapcsolat javítására céljából szakmai útmutatók készítését és közreadását tervezzük, mivel az a tapasztalatunk, hogy a megrendelők többsége nincsen tisztában azzal, hogy számára megfelelő szolgáltatást csak a fordítóirodával történő szoros együttműködés eredményezhet.

Mivel a fordítók továbbképzése nincsen megnyugtatóan megoldva, ezért az egyesület tagjai által foglalkoztatott fordítók részére szakmai konferencia megszervezését tervezzük. Ebben az évben elkészítjük második felmérésünket a magyarországi fordítási piacról. Az egyesület megalapításának ötödik évfordulója alkalmából megjelentetjük a *Hírlevél* különszámát, amely válogatás lesz az eddig megjelent *Hírlevelekben* található legnívósabb és legérdekesebb írásokból.

Az Egyesület további célkitűzései között szerepel, hogy taglétszámát olyan fordítóirodákkal bővítse, amelyek képesek arra, hogy teljesítsék az Egyesület szakmai követelményeit: magas színvonalú, jó minőségű munkát végezzenek és korrekt piaci magatartást tanúsítsanak. Célja, hogy az Egyesület tagjait a fordítási piacon a jó minőség képviselőiként ismerjék el.